

Individual assignment II: Review of Freakonomics

*"Freakonomics utgår från följande originella påstående: Om moralen handlar om hur vi skulle vilja att världen fungerade, handlar ekonomin om hur det faktiskt fungerar."*¹

Detta djärva uttalande står nedskrivet på baksidan av boken *Freakonomics* tillsammans med påståendet att författarna Steven D. Levitt och Stephen J. Dubner utforskar hemligheten med – ja, faktiskt precis allting. Allt som krävs är ett nytt synsätt, deras. Kanske är denna självsäkerhet receptet för en bästsäljare, men påståendena blir svåra att leva upp till på endast 250 sidor. Boken hoppar vilt mellan olika teman för varje kapitel och det sammanhängande temat blir endast att se på världen ur ett mikroekonomiskt synsätt. Boken innehåller bland annat texter om en knarkligas inre mekanismer, fastighetsmäklare, fuskande lärare och Ku Klux Klan.

Jag tänker vara konsekvent med tidigare blogginlägg om droghandel och fokusera recensionen på kapitlet om en knarkligas inre mekanismer. Detta kapitel är representativt för övriga kapitel i boken och de slutsatser jag drar kring det anser jag går att tillämpa på resten av boken också. Frågan som ställs i kapitlet är varför knarklangare fortfarande bor hemma hos mamma. Informationen de utgår ifrån kommer från en studie Levitts kollega vid Harvard's Society of Fellows, Sudhir Venkatesh gjort där han under en längre tid umgicks med en crackligas i Chicago och kom över ett register med fyra år av deras ekonomiska transaktioner. Slutsatserna blir att knarkligan liknar ett vanligt kapitalistiskt företag, med en tydlig hierarkisk struktur. De som befinner sig på botten tjänar helt enkelt väldigt dåligt och har inte råd att flytta hemifrån, endast ett fåtal lyckas och når framgång. Om kapitlet slutat med detta hade allt varit frid och fröjd, men istället ger sig Levitt & Dubner in på att försöka förklara incitamenten för folk att välja just detta yrke. Incitamenten beskrivs på detta sätt:

*"Sannolikheten att tjäna stora pengar i crackligan var inte mycket större än bondflickan från Wisconsin chans att bli filmstjärna eller high school-kvartsbackens att få spela i amerikansk fotbolls toppserie. Men kriminella reagerar liksom alla andra på incitament. Så om storvinsten är tillräckligt stor kommer de i blotta hoppet om en chans att ställa sig i kö runt hela kvarteret."*²

Nationalekonomi handlar enligt mig inte om hur världen faktiskt fungerar (vilket författarna påstår) utan kommer endast ge förenklade modeller som kan användas för att tolka verkligheten. Författarnas slutsatser om incitamenten för knarklangare känns trångsynta, är problemet så enkelt som "...en massa

¹ Levitt & Dubner, *Freakonomics*

² Levitt & Dubner, *Freakonomics*, s.105

människor som konkurrerar om några få storvinster.”³? Är det inga fler bakomliggande faktorer som gör att så många är beredda att riskera livet i sitt yrke som fotsoldat för en knarkliga? (Risken för en medlem att dö under de fyra åren som statistiken fanns för var 25%.)

Jag vill hävda att det finns annan motivation än möjligheten att tjäna pengar som kanske till och med är starkare: en känsla av tillhörighet och mening, att synas och vara behövd. Langarna på lägre nivå refererar till sig själva som fotsoldater i boken och jag anser att man kan dra en parallell till vad som motiverar en soldat att gå ut i krig. Ett citat från en amerikansk krigsveteran, kapten Dan Sukman, förklarar varför han var beredd att riskera sitt liv under ett år i Irak:

*“When I got into the airplane to come over here, there were no political thoughts, just thoughts on the soldier boarding in front of me, and the soldier walking up the ladder behind me. When I took my seat, the thoughts were focused on the soldier sitting to my left and to my right. We did not come here for democracy; we did not come here for oil. We came here for each other. If you cannot understand that, I am sorry, but I can explain it no further.”*⁴

Dessa tankar hänger ihop med Peter Druckers åsikter om behovet av gemenskap. Drucker förutsåg tidigt i sin karriär slutet för the economic man (en rationell, strängt kalkylerande, nyttomaximerande individ) och förespråkade skapandet av en plats för att möta individens sociala behov. Att delta i volontärbete skulle kunna vara nyckeln till att hitta en känsla av tillhörighet och medborgerlig stolthet enligt Drucker.⁵

Jag kan gå vidare och spekulera i många andra motivationsfaktorer för människor att bli knarklangare, men tänker inte tillskriva mig själv rollen som den som faktiskt vet hur världen fungerar utan bara visa på att det skulle kunna finnas andra anledningar än att bli rik. Kanske ger det en speciell sorts status att bemästra svårigheterna och lyckas trots omöjliga förutsättningar, att leva den amerikanska drömmen. Eller *Makin’ It, by Keeping It Real* som också är titeln på en artikel av David Sköld och Alf Rehn vilken behandlar att lyckas samtidigt som man förblir lojal till sin kultur och ursprungsvärderingar.⁶

Sammanfattningsvis kan man säga att jag tycker Levitt & Dubner lyckas väl med att visa på hur statistisk analys kan användas för att ge svar på viktiga och intressanta sociala frågor. Sättet att presentera de personliga tolkningarna av olika analyser som fakta ställer jag mig däremot negativ till.

³ Levitt & Dubner, *Freakonomics*, s.105

⁴ <http://www.foxnews.com/story/0,2933,211214,00.html>

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Drucker

⁶ <http://davas.files.wordpress.com/2008/09/skoldrehn-on-makin-it.pdf>